

Kelendő exportcikk: a híd

A nflusi forgóhíd az UVA-TERV Duna-parti székházában látható, a kicsinyített makett eredetije azonban a nagy afrikai folyó egyik csatornáját íveli át. Magyar mérnökök terve szerint a világ sok táján épültek és épülnek hidak. Dr. Petur Alajos, az UVATERV Híd-irodájának vezetője a következőket mondotta erről:

A Niluson is...

A magyar ipar első ilyen jellegű exportmunkáját Egyiptom megbízásából készítette. Azóta itthon is ismerős névként cseng Heluan, ahol 800 méter hosszú acélhíd vezet át a Niluson. A terveket a vállalat mérnökei készítették, és a Ganz-MÁVAG végezte az acélszerkezet-gyártást és szerelést is.

A munka nyomán több megrendelés született: a későbbiekben tíz forgóhidat szállítottunk még Egyiptomba. Most készülnek a Fontána híd tervei. Ez Kairó szívében, a Nilus egyik szigetén épült luxusszállodához nyit majd utat, a híd köz-

vetlenül a szálloda teraszára vezet. A kivitelező ezúttal egyiptomi vállalat.

Sikeres tárgyalás

Közel-Keletről sok megrendelés érkezett a tervezőiroda címére. Magyar tervezésű és kivitelezésű Szíriában az Orontes völgyét átkötő, 400 méter hosszú vasúti vasbeton híd. Hasonló méretű szerkezeteket terveznek Iraknak. Itt versenypályázatot írtak ki, s ezen a magyar tervezők vitték el a pálmát. A kiviteli megbízást a Basrah-i hídnál bolgár vállalat nyerte el. A másik iraki híd — a Diyala-híd — tervei is elkészültek. Kivitelezéséért finn, bolgár és jugoszláv cégek versenyeznek.

Méretében kisebbek az Indiának szállított rácsos acélszerkezetek. Egy-egy ilyen hídból 30–40 darab készült a Ganz-MÁVAG-ban és a Győri Vagon- és Gépgyárban. Érdekel a vállalat Pakisztánban is, valamint az utóbbi időben bővül az európai piac. Csehszlovákia a vasút részére rendelt hegesz-

tett acélhidakat és most folyó a tárgyalások egy látványosnak ígérkező tervezési megbízás elvállalásáért, amelynek témája a pozsonyi függőhíd.

Kávéház a pilon tetején

Valóban különlegesnek ígérkezik megoldásaiban ez a híd — jegyezte meg dr. Petur Alajos. — Az igény a következő: Egy pilonos függőhidat kívánnak felállítani, s a folyó felett a szerkezetet hárfaszerűen kifeszített kábelek tartanak. A 72 méteres pilon ferde szögben állna, és a tetején — ez is szokatlan — kávéházat kívánnak létesíteni. Hogy megkapja-e véglegesen az UVATERV a megbízást, az hamarosan eldől.

Nemzetközi együttműködés szempontjából ígérkezik érdekesnek a barcsi Dráva-híd, amely hazánkat Jugoszláviával köti össze. A két ország közösen végzi az építést, ugyanúgy, ahogyan a letenyei Mura-híd készült.

Középszerűt vagy kiemelkedő alkotásokat?

Napjaink egyik nagy dilemmája rejlik e kérdésben. Tartsunk — legalább is gondolatban — közvéleménykutatást, s elvileg mindenki az utóbbit, a nagy tehetséget, szakértelmet és hozzáértést kívánó kiemelkedő műszaki-gazdasági alkotó munkát igentli. A gyakorlatias szavazás mégis merőben más végeredményt mutat.

Mindenki pontosan tudja, hogy az osztályon ki a két legkiválóbb szerkesztő mérnök, aki a legbonyolultabb feladatokat is képes gazdag fantáziával eredeti módon megoldani. Ha munkáról van szó, a rangsor világos, nincs vita. De most éppen a kiemelkedő teljesítmények elismeréséről, pontosabban honorálásáról döntenek. A műszaki osztály megkapja az évi bérfejlesztési keretét egy összegben, mondjuk 2000 forintot, s ezt legalább 10–12 részre trancsirozzák, hogy minél több embernek jusson és minél kevesebb sértődjék meg. Valamennyi részlegben az átlagos képességű szakemberek vannak többségben, őket képviseli a bizalmi. S ilyenkor úgy tűnik, a többség igénye és a közérdek azonos. S ezért az adott összegből nem a két messze legeredményesebb mérnöknek, vagy technikuskának adnak 1000–1000 forintot, noha a személyi fizetések rendszere már évek óta lehetőséget nyújt erre. De nem mernek, vagy nem akarnak élni vele? Tény, hogy országos viszonylatban lényegesen kisebb a kiemelt személyi fizetések mértéke és aránya mint ami a valóságban megfigyelhető kiugró teljesítmények alapján indokolt lenne.

Gazdasági és műszaki haladásunk egyik izgatott ellentmondása a műszaki és alkalmazott munka díjazásában általánosan érvényesülő egyenlőségi. A gazdasági mechanizmus reformjának irányelvei szerint kívánatos, hogy a kiemelkedő eredményeket felmutató műszaki és gazdasági szakemberek „beosztotti minőségben” is elérhessék, vagy megközelíthessék a különböző szintű vállalati vezetők keresetét.

E nem éppen újkéltű elv érvényesülését objektív okok is gátolják. A kiugró teljesítmény kivételnek számít, a szellemi alkotó munkában is az átlag a jellemző. A nyolctíz éves gyakorlati tapasztalat rendelkező átlagos tudású és szorgalmú mérnök sem keres sokat, ha mondjuk havonta megkapja a 2600 forintot. Ez a szolid átlag azonban önmagában is korlátozza a kivételes képességek kellő honorálását az adott anyagi keretek között.

Sok szempontból jogos reményekkel készülnünk tehát a gazdasági mechanizmus reformjára. Illúzióink persze aligha lehetnek, hogy 1968-tól egycsapásra minden másképp lesz. Hiszen egyik évről a másikra

nem lesz lényegesen több bér, s a meglévő eszközök ésszerűbb, ösztönzőbb újra elosztását az egyenlőségi felosztását nemcsak a mechanizmus, hanem mélyen gyökerező szemléletbeli hibák is akadályozzák.

Az 1966-ban bevezetett új prémiumrendszer például messzemenő szabadságot nyújt a vállalatoknak, hogy a legfontosabb műszaki és gazdasági feladatokra összpontosítsák erőiket. Többhelyütt élnek is ezzel, s megszüntették a személyre szóló és beosztásra hitelesített bérkiegészítések gyakorlatát, s merész célokat tűztek a vállalkozó szellemű szakember elé. Van, ahol például pályázatok alapján pártatlan zsüri osztja szét a prémiumkereteket, a megoldás a vállalt új feladatokkal arányban. Ez azonban még kivétel. Eleég általános, hogy a vállalatok túlzott biztonság- törekedve a szerzett jogokhoz és megszokott járandóságokhoz igazítják a gyakorlati formális feladatokat.

Önmagában azonban a legkövetkezőtől premizálás sem valószínű, ha a hatékony anyagi ösztönzést, ha az alapkeresetek lényegében függetlenek a végzett munkától. A prémium a műszaki és alkalmazotti beralapnak mindössze 8 százaléka, s a száz százalékos alapbér kifizetésének többnyire már nincsenek konkrét feltételei. Ritka, mint a fehér holló, hogy valakinek csökkentik a keresetét, mert nem végzi el jól a munkáját. Legfeljebb nem kap úrra fizetésemelést. Akivel pedig nincs baj, az megkapja a maga 100–200 forintját, ha éppen most nyílik erre. A helyi közvélemény ezt megszokta és így tartja igazságosnak.

Az igazgatónak, vagy az adott részleg vezetőjének ahhoz, hogy valamelyik beosztottját sajátjához hasonló, vagy magasabb fizetésre javasolja, először önmagát kell meggyőznie. Időig sok vezető eljut, arra viszont már kevesen hajlanak, hogy a kollektívát is meggyőzzék döntésük helyességéről. Hiszen ezzel sok-sok — esetenként talán nem is teljesen alaptalan — bér-emelési igényre kell nemet mondanai. Az egyik nasztudású, tapasztalt, tehetséges mérnök szociális berendezéseket, célgépeket konstruál kiemelt fizetésért, 3800 forintért és évi 2500 forint prémiumért. Speciális gépei nél-

kül megbénulna az élet a műhelyekben. A közelmúltban jelentős fizetésemelésre javasolták, de a felajánlott összeget visszautasította, mert jól emlékszik még az előző viharra. Álláspontját így indokolta: „Szeretem munkámat, erőt érzek magamban újabb nagy alkotásokra, s ezt nem veszélyeztettem az irigység miatt keletkező helyi bonyodalmakkal. Hiszen eredményeket csak a kollektívával teljes egyetértésben, közös munkával produkálhatok”.

Azt mondjuk, hogy a kivétel erősíti a szabályt. A munkaügyi, a bérjogi szabályok viszont az átlagosra, a tipikusra készülnek, s a középszerűt erősíti és nem a különöst, a rendkívüli egyedit. Ha szabályokba foglalhatnók a személyi kiemelt fizetések mértékét és ismerveit, talán ezzel sem lenne probléma. Dehát a szabályosnak, az átlagosnak ellentmond a különös. S a szokás-sá merevedett szabályok a látszólagos és vélt érdekek, gyakorta az abszolút igazság színvonalán tetszelegnek.

Társadalmunk jelenlegi túlszabályozottsága nemcsak a bérézésben, magában a munkában is a nivellálódást erősíti. Számtalan jogszabály, rendelet, utasítás, ügyrend előregyártott elemekre, rutinmegoldásokra egyszerűsíti a munkát, szárnyát szegve a teremtő gondolatnak.

A reform központi alakja a dolgozó ember, akinek szükségleteit lényegesen magasabb szinten hivatott az új gazdaságirányítási rendszer kielégíteni. Am a fogyasztói igények aligha teljesülhetnek hiánytalanul a teremtő ember belső, alkotó szükségleteinek kielégülése nélkül. Ez utóbbi megteremtése pedig nem egyszerűen szervezeti feladat, az emberi kapcsolatok, a tisztultabb érdekviszonyok építése túlnő a jogi, vagy a közgazdasági szabályozás hatókörén. A társadalmi együttélés irratlan normáinak a gondolkodás és a lelkiismeret szokássá meredevett belső törvényeinek kiigazítása viszont elvezet majd a középszerűség mindenhatóságától a kiemelkedő alkotások, a bátor kezdeményezések érdem szerinti anyagi és erkölcsi megbecsüléséig.

J. K.

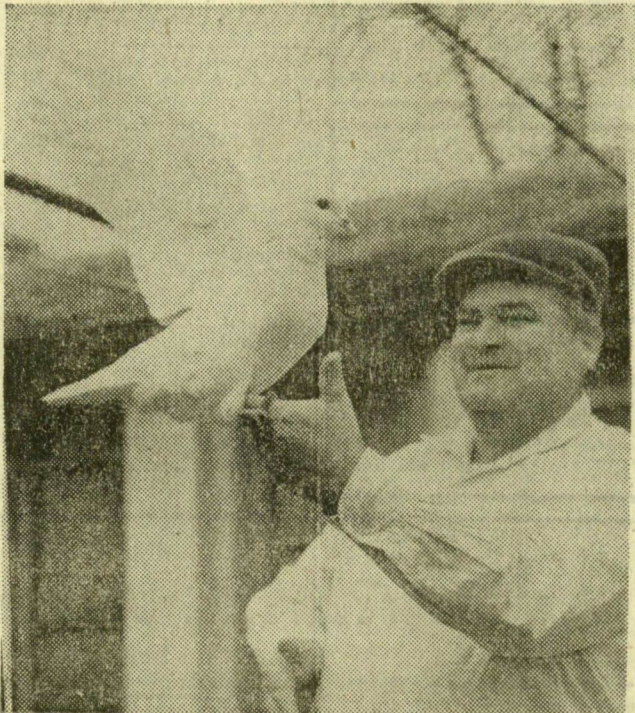
Önkéntes rendőrök kitüntetése

Tegnap, pénteken délután meghitt ünnepség volt a Szeged városi és járási rendőrkapitányságon. Több éves eredményes, a közrend és közbiztonság érdekében kifejtett társadalmi tevékeny-

ségért tüntette ki a belügy-miniszter a Közbiztonsági Érem arany fokozatával Fényesdórosi Károly béketelepi önkéntes rendőrt, csoportvezetőt, cipész kisiparost. A Közbiztonsági Érem ezüst fokozatában részesült Frányó István újszegedi önkéntes rendőr, a Szegedi Férfi és Női Divatszabó Vállalat dolgozója, Tanács István önkéntes rendőr, csoportvezető, a mihályteleki Új Élet Tsz dolgozója. Bronz fokozatot kapott Tóth István önkéntes rendőr, csoportvezető, a Délalföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet öthalmi gazdaságának brigádvezetője.

A kitüntetéseket dr. Kovács Lajos alezredes, a Szeged városi és járási rendőrkapitányság vezetője adta át. Jókívánságait fejezte ki az önkéntes rendőröknek kitüntetésük alkalmával Tóth László, a Szeged városi és járási BM szervek pártbizottságának titkára, dr. Farkas József őrnagy, a kapitányság helyettes vezetője és Bódi János őrnagy, közrendvédelmi parancsnok is.

A kitüntetettek nevében Tanács István mondott köszönetet, és ígerte meg, hogy társadalmi munkájukkal továbbra is a város közrendjét és közbiztonságát fogják szolgálni.

Galamb-szépségverseny

Országos szépségversenyt tartanak ezekben a napokban Budapesten, de nem akármilyen. 1700 galamb s 25 díszbaromfi vetekszik majd 60 díjért a Magyar Galambtenyésztők Szövetségének országos galambkiállításán és díszbaromfi bemutatóján. Az ország minden vidékéről összegyűlnek a galambászok, hogy bemutassák egymásnak és az érdeklődőknek munkájuk eredményét. Képünkön Köröendi László 300 galambja közül választja ki a kiállításra kerülő „sztárokát”. Galambjaival több külföldi bemutatón nyert már díjakat.

ŐSZI INTELEM

A brigádvezetőkre sokan panaszkodnak. Krizsán István, a II-es üzemegység vezetője mondja egyik megbeszélésén: „hiába szervezem a munkát, ha a brigádvezetők nem végzik. Mindenütt ott voltam, szerveztem a brigádvezetők helyett is.”

Hol a fáradtság serkentője?

Érdekeltek-e a balástyai Alkotmány Tsz-ben a brigádvezetők a munkában? Sajnos, alig. Havonta 1600 forint fizetést kapnak, akár dolgoznak, akár nem. Nincs prémium, nem serkenti semmi a termelésre — magyarázta Malatinszki Mihály elnökhelyettes. Kinek-kinek erkölcsi érzékeny múlik, hogy mennyit fáradozik a közös érdekében, s mennyit a maga gyümölcsösében.

Felelősségre vonás?... Volt néhány esetben, de ez nem változtatott a helyzeten. A tsz vezetőinek csínján kellett bánnia a fegyelmezéssel, hiszen a brigádvezetők szinte lasszóval kell fogniok.

Jövő évben más megoldást keresnek — tervezik a tsz vezetői. A brigádvezetőköt prémiumos rendszerrel tesszük érdekeltté az átlagtermések növelésében.

Lehet-e tekintélye?

Ha a mostani szakvezetéssel kezdjük az új tavaszt, nem sok jót remélünk — ismételte meg a tsz-elnök véleményét Malatinszki Mihály elnökhelyettes. Mindketten elsősorban a II-es üzemegység vezetőjére céloztak.

Csaknem valamennyi igazgatósági ülésen bíralták Krizsán István agronómust. Végül a természet is elmarasztalta: a burgonya átlagtermése a II-es üzemegységben mindössze 20–25 mázsa, az I-es üzemegységben ugyanakkor 60 mázsa körül várható — jelentette ki a főagronómus egyik megbeszélésén.

Miért ez a nagy különbség? A föld, a gazdák, a brigádvezetők, vagy az üzemegység-vezető tehet róla? Talán valamennyien. Mégis elsősorban Krizsán István üzemegység-vezető agronómus.

Milyen tekintélye van a II-es üzemegység vezető agronómusának a gazdák

előtti? Egyik gyűlésen maga említette: „A volt tsz-elnök lejárattott minket, üzemgazdászokat.”

A közös gazdaság jelenlegi elnöke, elnökhelyettese és párttitkára pedig így vélekedik: Ő maga járatta le agronómusi tekintélyét. Az italozással.

A tsz újjáavasztott pártalapszervezete október 27-én taggyűlésen mérlegelte Krizsán István üzemegység-vezető munkáját. Többben felelősségre vonását javasolták. Az italozás miatt történtek a mulasztások.

Bíráltuk sokszor. Ígérték, hogy megváltozik, de... csak ugyanaz — panaszkodták a tsz vezetői. Olykor egy-egy önértékes szövegkezelet gazda is sérelmezte, hogy az üzemegység-vezető túlságosan kedveli az italt. Ilyen agronómusi tevékenységért, emberi magatartásért kap havonta 4 ezer 700 forint fizetést. (Ebből 2 ezer 400 forintot az államtól, mint kihelyezett agronómus.)

Nincs ilyen kiváltság

Az Alkotmány Tsz egyetlen megoldást lát: ha megválnak a köztől Krizsán István. Mindez csupán jámbor szándék. Többben fegyelmit kértek az agronómus ellen — csak figyelmeztetést kapott. A tsz vezetői úgy vélik, hogy a kihelyezett szakembert valamilyen „kiváltságok” védik, nem lehet felmondani neki.

Megkérdeztem dr. Poczik Gábor, a megyei tanács jogügyi előadóját: hogyan járjon el a tsz? Az Alkotmány Tsz közgyűlése — a megyei tanács végrehajtó bizottságának előzetes hozzájárulásával — megszüntetheti az említett szakember munkaviszonyát, amennyiben fegyelmi vétségek indokolják. A gazdaság vezetői — miután látták, hogy a szóbeli figyelmeztetés nem használ — eddig is fizetéscsökkenéssel kényszeríthették volna a jobb belátásra az üzemegység-vezetőt.

A szakember mulasztása a tsz-ben azért súlyos, mert az egész közösséget sújtja, demoralizálja. Aki „humánumból” elnézi az ilyen hanyagságot, az több száz gazda jussát sérti.

Érdem szerint

Az lenne igazságos, ha az agronómusok keresetét is befolyásolná a terméshozamok